

MIRATOHET

PËR KKTKM

Sekretari i KKTKM

ARTA DOLLANI

RELACION TEKNIKE

Rishikim i Projektit të Restaurimit

“KISHA SHËN E PREMTE”,

Faza I-rë, Lukovë

2021

PERMBAJTJA

01_VENDNDODHJA

02_PËRSHKRIM HISTORIK DHE ARKITEKTONIK

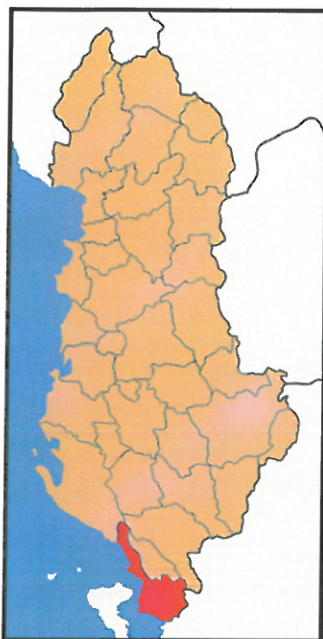
03_ANALIZË E GJENDJES EKZISTUESE TË MONUMENTIT.

04_NDËRHJRJET RESTAURUESE TË PROPOZUARA

01_VENDNDODHJA

Kisha "Shën e Premte" ndodhet në Lukovë-Sarandë.

2_PËRSHKRIM HISTORIK DHE ARKITEKTONIK

Është një kishë e tipit bazilikal me kupolë trefishe, me përmasa të brendëshme 12.6 x 6.3 m. Kollonat që ndajnë nefet janë të lidhura ndërmjet tyre dhe me muret veriore e jugore me harqe në drejtim tërthor.

Në nefin qendror harqet krijojnë brinjë qëndrueshmërie për qemerin cilindrik që mbulon atë, ndërsa në nefet anësore harqet kufizojnë bërthama të mbuluara me qemerë cilindrikë të cilat hapen ndaj nefit qendror.

Hapësira e dytë nga lindja, mbulohet me kupolë e cila ngrihet mbi një tambur të lartë. Ambjenti i altarit zgjerohet hapësirën e tij nëpërmjet daljes jashtë të hapësirës së bëmës.

Kisha ka hyrje nga ana jugore dhe ajo perëndimore drejtpërdrejtë nga jashtë. Kishës i mungojnë narteksi dhe hajati, tipar ky i takuar edhe në kishat e tjera të bregdetit. Interieri ndriçohet dobët nga dritare të ngushta në formë frëngjie të hapura në muret jugore, perëndimore dhe në tambur.

Kisha është ndërtuar me gurë të lidhur me llaç gëlqereje, të vendosura në radhë të rregullta në muraturë. Fugaturat janë të rrafshuara mirë me llaç, gjë që krijon sipërfaqe të pastra të muraturës.

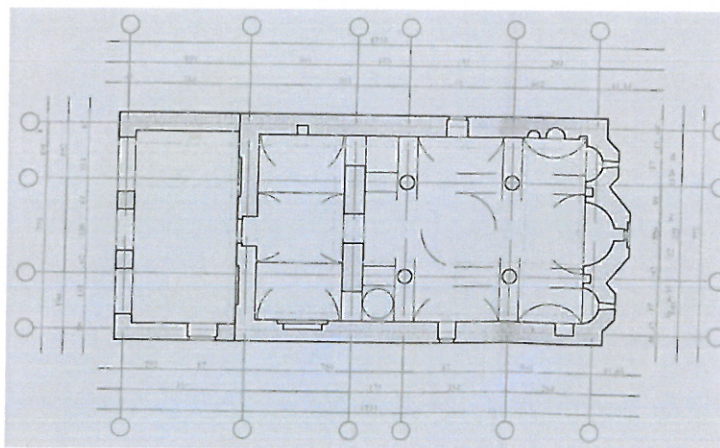
Rishikim I Projektit të Restaurimit: Kisha Shën e Premtes, Faza I-rë, Lukovë

Muratura përfundon me një kornizë të thjeshtë prej guri. Në ndryshim nga pjesa tjetër, apsida është e përpunuar me nike të harkuara nga sipër duke i dhënë muraturës së saj më tepër relief.

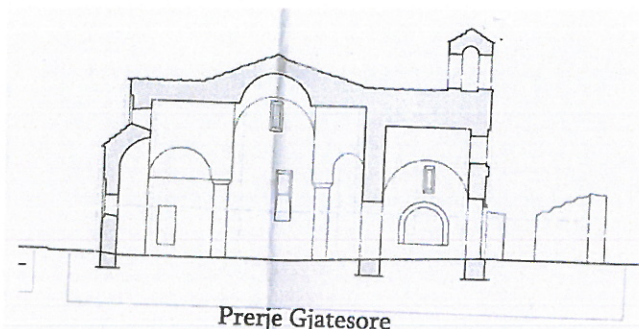
Çatia është dyjëshe dhe ndërpritet vetëm në pjesën qendrore nga volumi tetëfaqësh i tamburit.

Në mungesë të të dhënave epigrafike, duke bërë paralelizma me kishat e tjera të bregdetit, mendojmë se kisha e Lukovës duhet të jetë ndërtuar nga fundi i shek. XVII.

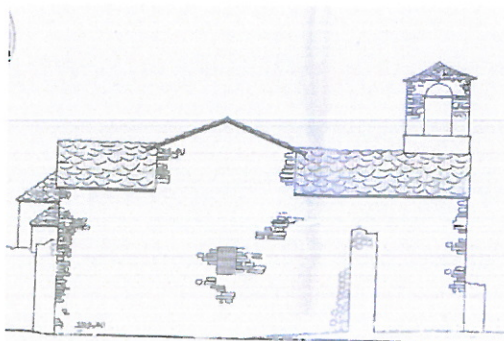

Prerja terthore

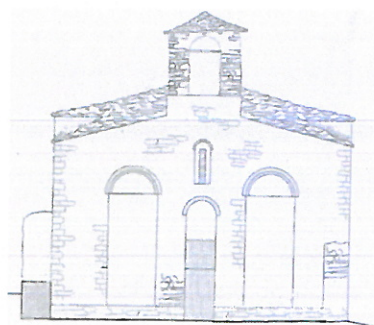
Plani I dimensionimit

Prerja Gjatesore

Fasada veriore

Fasada perendimore

03_ANALIZË E GJENDJES EKZISTUESE TË MONUMENTIT.

Situata në Kishën Shën e Premte në fshatin Lukovë paraqitet edhe më e rënduar si rezultat i kushteve atmosferike të javës së dytë të janarit. Gjithashtu rreshjet e shiut të ditëve të fundit kanë ndikuar në degradimin edhe më tepër të lidhjeve në seksionet e muratës që përbejnë këtë kishë. Në kushtet aktuale ky monument paraqet rrezikshmeri për sigurinë e vizitorëve dhe besimtarëve.

Duke qenë se në kishë nuk janë kryer asnjëherë ndërhyrje restauruese dhe as ndërhyrje mirembajtëse gjendja e konservimit të saj është shumë e degraduar, aq sa një pjesë e catisë së objektit është e rrezuar. Rreth 30-35% e sipërfaqes së catisë, tashmë është e rrezuar, konkretisht zona jug-perendimore e kishës. Rreshqitjet e terrenit në pjesën perendimore të kishës si dhe rrenjet e ligustres të mbira në terren ngjitur me muratën e objektit, në faqen perendimore dhe veriore. Këto rrenje, për shkak të mungesës së mirembajtjes janë rritur duke çuar diametrin e kerellit-trungut deri në 10 cm (janë disa rrenje të mbira ngjitur me njëra tjetrën) si dhe deget e tyre janë zgjatur dhe shtrirë në të gjithë qoshën veriperendimore të muratës së kishës dhe duke u zgjatur në vijim mbi të gjithë sipërfaqen e catisë. Deger e ligustres duke u rritur kanë mundur të depertojnë në brendësi të muratës dhe catisë duke shpërbërë lidhësin dhe duke shkeputur materialin e ndërtimit nga njëri tjetri. Në këtë mënyrë, struktura e muratës dhe catisë janë degraduar dhe kanë humbur aftësinë mbajtëse.

Muratura. Nga të gjitha faqet e kishës, më e degraduara shfaqet ajo perendimore, e cila ka humbur teresisht aftësinë mbajtëse dhe është në rrezik shembjeje në çdo moment. Shkak për këto degradime janë rreshqitjet e terrenit në anën perendimore të kishës, për të cilat nuk është bërë asnjë përpjekje për t'i vënë nën kontroll. Rrenjet e ligustres të mbira në qoshën veriperendimore dhe deget e tyre të cilat janë ndërfaqet thellë në muratë kanë demtuar së tepërmi lidhjen midis gureve duke bërë që në disa fragmente muratura të ketë rënë krejtësisht ose të manifestoje të cara të thella sa të gjithë gjerësia e muratës dhe të gjera deri në 30 cm. Më stabil nga pikepamja statike paraqitet pjesa lindore e kishës. Terreni në këtë pjesë është më i qëndrueshëm se pjesa perendimore si edhe nuk ka prezencë bimesie të mbirë në muratë të gjithë faqen lindore (përfshirë edhe absiden), në gjysmën lindore të muratës jugore dhe asaj veriore si dhe në gjysmën lindore të catisë (përfshirë kupolën dhe tamburin mbi të cilin mbështetet ajo).

Kupola dhe tamburi gjithashtu nuk manifestojnë degradime për sa i përket qëndrueshmërisë së tyre statike. Megjithatë gjendja e plote e konservimit në këtë zonë do të ekzaminohet vetëm pas ndërhyrjeve në fazën e parë, pasi të mundësohet tharja dhe heqja e bimesisë prezente në cati dhe tambur e kupole, si dhe pasi të zbulohet e gjithë catia nga rrasat e gurit.

Dyshemeja. Dyshemeja e kishës, është e shtruar me pllakë guri gelqeror me ngjyrë bezhe drejtkëndore 30x50 cm dhe spesor 3cm. Në qendër të naosit, pothuaj nën kupolë është

Rishikim I Projektit të Restaurimit: Kisha Shën e Premtes, Faza I-rë, Lukovë

realizuar nje mozaik me pllaka guri te vendosura ne forme rrathesh bashkeqendrore. Gjendja e konservimit te dyshemese, paraqitet mjaftueshem e mire; nuk ka mungese pllakash.

Me poshte po pasqyrojme edhe me foto gjendjen aktuale te Kishes.

Rishikim I Projektit të Restaurimit: Kisha Shën e Premtes, Faza I-rë, Lukovë

IKTK | Adresa: Rr. "Aleksandër Moisiu", Nr.76, ish Kinostudio "Shqipëria e Re", Tiranë, Shqipëri

04_NDËRHJRJET RESTAURUESE TË PROPOZUARA

Objektivat

Objekti I ndërhyrjes është kryesisht nxjerjen nga risku i monumentit duke siguruar qëndruesmerinë e tij si dhe përmirsimi i gjendjes së konservimit duke e kthyer atë në një pikë tjetër atraktive për zonën.

Ndërhyrjet e propozuara:

- Pastrim territori nga bimësia e ulët;
- Pastrim Vegjetacioni nga bimesia e ulet muri ne lartesi;
- Injektivim herbicidi ne trungjet e pemeve te mbira ne strukturat murale;
- Zbulim i catise, heqje e rrasave te gurit;
- Pastrim mbushje me dhe si dhe mbeturina te tjera nen cati;
- Cmuntim mur guri;
- Puntelim i qemereve, kupoles dhe muratures;
- Restaurim mur guri me tekniken shqep-qep, me llac gelqere 1:3;
- Konsolidim strukturor i muraturave prej guri (me dy parete dhe mbushje ne mes me teknikën e injektimit;
- Restaurim qemeri me gure te gdhendur;
- Shtrese llaci horasan mbi kupole;
- Montim,plotesim me rrasa guri mbi struktura te kurbezuara;
- Mur guri themel e xokol me llaç të përzier M 25;
- Nderitim mur guri;
- Çati HD~10m mbuluar me rrasa guri;
- F.V. tiranta druri;
- Kollona guri me llac M 25;
- Fugatim murature guri;
- F.V. breza druri pishe e stazhionuar per mbeshtetjen e catise se re etj.

Ark. Artilla Vavako

Ark. Arta Dollani

Ark. Llambrino Baballeku

Ark. Daniel Pirushi

Ing. Denisa Shehu

Ing. Leonard Hysi

Artilla
Vavako

Digitally signed by
Artilla Vavako
Date: 2021.02.24
10:19:32 +02'00'

Llambrino
Baballeku

Digitally signed by
Llambrino Baballeku
Date: 2021.02.24
01:29:02 +02'00'

Denisa
Shehu

Digitally signed by
Denisa Shehu
Date: 2021.02.24
01:30:42 +02'00'

Daniel
Pirushi

Digitally signed by
Daniel Pirushi
Date: 2021.02.24
01:54:05 +02'00'

Arta
Dollani

Digitally signed by
Arta Dollani
Date: 2021.02.24
02:05:32 +02'00'

IKTK | Adresa: Rr. "Aleksandër Moisiu", Nr.76, ish Kinostudio "Shqipëria e Re", Tiranë, Shqipëri

Arta
Dollani

Digitally signed by
Arta Dollani
Date: 2021.03.08
01:24:49 +02'00'

